

REFERAT Kultur og Fritidsudvalget 2022-25 d. 30-09-2024

Mødedato Mandag d. 30. september 2024 kl. 18:20

Mødested Udvalgsværelse 1

Indholdsfortegnelse

Status på kunstgræsbaneprojekt.....	3

Punkt 66: Status på kunstgræsbaneprojekt

05.01.00-P20-10-22

Resume

Det igangværende skybrudsprojekt i Frederiksberg Idrætspark inkluderer også etablering af en ny kunstgræsbane – dette med genanvendelse af det eksisterende gummigranulat. I forbindelse med oprensning af det eksisterende gummigranulat er foretaget analyseprøver. Prøveresultaterne har vist, at granulatet mod forventning består af blandede gummiprodukter, bl.a. SBR-gummi (genanvendte bildæk), og dermed ikke ren EPDM-granulat. Der er igangsat yderligere analyser, som skal vise, om gummigranulaten ligger over de tilladelige EU grænseværdier. Sagen anviser konkrete handlemuligheder, når resultatet af analyserne foreligger primo oktober.

Beslutning

Et flertal i Kultur- og Fritidsudvalget (Lotte Kofoed, Kristoffer Appel, Freja Fokdal og Thyge Enevoldsen), indstiller,

1. at det eksisterende gummigranulat genanvendes, hvis de igangsatte undersøgelser viser, at andelen af SBR-gummi udgør mindre end 2 pct. af det samlede blandingsmateriale og viser, at blandingsgranulatet ligger under EU's grænseværdier,
2. at forvaltningen investerer i nyt rent EPDM-gummigranulat, hvis de igangsatte undersøgelser viser, at andelen af SBR-gummi udgør mere end 2 pct. af det samlede granulat eller ligger over EU's grænseværdier, idet merudgiften på ca. 1,3 mio. kr. i 2024 i givet fald afsættes som rådighedsbeløb finansieret af klubhus- og kunstgræsbaneprojekt på Nandrupsvvej på Vedligeholdelsesplanen i 2026 med modpost på den negative anlægspulje i 2024,
3. at der hvis der er behov for at investere i nyt EPDM gummigranulat meddeles anlægsbevilling på 1,3 mio. kr. finansieret af det øgede rådighedsbeløb, og
4. at forvaltningen vender tilbage med en vurdering af de juridiske handlemuligheder, og et perspektiv i forhold til de øvrige kunstgræsbaner i kommunen i særskilt statussag.

Et mindretal i Kultur- og Fritidsudvalget (Nikolaj Bøgh, Brian Holm og Helle Sjelle) tager forbehold.

Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

1. at det eksisterende gummigranulat genanvendes, hvis de igangsatte undersøgelser viser, at blandingsmaterialet ligger under EU's grænseværdier (scenarie 1),
2. at forvaltningen investerer i nyt rent EPDM-gummigranulat, hvis de igangsatte undersøgelser viser, at blandingsmaterialet ligger over EU's grænseværdier, idet merudgiften på ca. 1,3 mio. kr. i 2024 i givet fald afsættes som rådighedsbeløb finansieret af klubhus- og kunstgræsbaneprojekt på Nandrupsvvej på Vedligeholdelsesplanen i 2026 med modpost på den negative anlægspulje i 2024 (Scenarie 3),
3. at der hvis der er behov for at investere i nyt EPDM gummigranulat meddeles anlægsbevilling på 1,3 mio. kr. finansieret af det øgede rådighedsbeløb, og
4. at forvaltningen vender tilbage med en vurdering af de juridiske handlemuligheder, og et perspektiv ift. de øvrige kunstgræsbaner i kommunen i særskilt statussag.

Sagsfremstilling

Baggrund

I forbindelse med skybrudsprojektet i Frederiksberg Idrætspark renoveres den eksisterende kunstgræsbane. I projektet er der lagt op til en genanvendelse af det eksisterende gummigranulat. I den forbindelse er der foretaget analyseprøver af firmaet Re-match, der renser og muliggør genanvendelse af gummigranulatet på den nye bane. Re-match har på baggrund af prøverne kunne konstatere, at det gummigranulat, som man antog var af typen EPDM-gummigranulat, er blandet med bl.a. SBR-gummi (genanvendte bildæk). Det vides ikke, om blandingen af gummigranulatet skyldes forkert leverance initialt i forbindelse med etableringen af den gamle kunstgræsbane i 2013, eller om det er sket i forbindelse med de løbende efterfyldninger af granulat.

Kravet om EPDM-gummigranulat i banerne har været gennemgående for kommunens arbejde med anlæg og drift af kunstgræsbaner. Således er resultatet fra analyseprøver fra Re-match overraskende, og desværre vides det endnu ikke, om problemet er isoleret til granulaten i Frederiksberg Idrætspark, eller om det også gælder kommunens øvrige kunstgræsbaner.

Med afsæt i den viden forvaltningen har modtaget og rådgivning fra rådgiverne på opgaven Dines Jørgensen A/S og COWI, er Teknologisk Institut (TI) blevet bedt om at analysere prøverne for gummigranulat taget hos Re-match. Herved vil forvaltningen kunne få viden om, hvilket materiale der præcist er tale om samt om blandingsmaterialet indeholder stoffer i niveauer over de tilladelige EU-grænseværdier.

I samme ombæring testes gummigranulatet på banerne 1 og 2 ved Jens Jessens Vej, som blev renoveret i 2023.

I udgangspunktet sker anlægsarbejdet for kunstgræsbanen i Idrætsparken iht. arbejdstidsplanen. Det betyder, at e-layer og kunstgræstæppet er under etablering. Gummigranulaten tager normalt en uges tid at lægge i banen. Dette arbejde er oprindeligt planlagt til at skulle opstarte medio uge 41.

Det forventes, at forvaltningen modtager svar på analyserne indenfor 2-3 uger - dvs. senest primo uge 41. Forvaltningen ønsker med denne sag at få et politisk mandat til at handle, når resultaterne kommer.

Scenarier

Scenarie 1:

Hvis blandingsmaterialet miljø- og sundhedsmæssigt ligger *under* grænseværdierne, vil granulatet kunne genanvendes på den nye bane. Dette scenarie vil betyde, at den gamle granulat kan blive genanvendt, og at tidsplanen for anlægsprojektet kan overholdes. Dvs. at brugerne igen kan benytte banen fra medio oktober.

Scenarie 2:

Hvis blandingsmaterialet miljø- og sundhedsmæssigt ligger *under* grænseværdierne, kan der træffes politisk beslutning om, at kunstgræsbanen fremover kun skal indeholde EPDM-granulat, jf. besluttet praksis for Frederiksberg Kommunes arbejde med anlæg- og drift af kunstgræsbaner. Dette scenarie afføder imidlertid en fordyrelse af projektet i Frederiksberg Idrætspark på ca. 1,3 mio. kr. samt en forsinkelse på ca. 4 uger.

Scenarie 3:

Hvis de igangsatte analyser viser, at blandingsmaterialet indeholder stoffer i niveauer *over* de tilladelige grænseværdier, vil der være behov for at investere i ny og jomfruelig EPDM-granulat med ovenstående konsekvens til følge.

Scenarierne er vist i nedenstående oversigt, hvor der også er angivet fordele og ulemper i bred forstand:

Scenarie 1	Scenarie 2	Scenarie 3
Blandingsmaterialet ligger <i>under</i> grænseværdierne.	Blandingsmaterialet ligger <i>under</i> grænseværdierne.	Blandingsmaterialet ligger <i>over</i> grænseværdierne
Genanvendelse af nuværende granulat	Fuld udskiftning af granulat og køb af ny EPDM-granulat	Fuld udskiftning af granulat og køb af ny EPDM-granulat
Genbrug og genindbyg af 55-56 ton granulat, som pt. er hos Re-match og tilkøber ca. 6 tons EPDM-gummigranulat som beskrevet i udbuddet.	Trods mulighed for at genanvende blandingsmaterialet træffes politisk beslutning om, at kunstgræsbanen fremover kun skal indeholde EPDM-granulat. Investering i ny og jomfruelig EPDM-granulat svarende til en merudgift på ca. 1,3 mio. kr.	Da granulatet ikke kan godkendes vil der være behov for investering i ny og jomfruelig EPDM-granulat. Investering i ny og jomfruelig EPDM-granulat svarende til en merudgift på ca. 1,3 mio. kr.

Fordele:

Overholdelse af tidsplan og budget.

Genanvendelse af eksisterende gummigranulat.

Fordele:

Sikring af ens kvalitet samt et produkt, som FK tidligere principielt har besluttet at operere med ift. anlæg og drift af kunstgræsbaner.

Mulighed for at indkøbe materialet i grøn frem for sort-gummi, som sikrer en køligere bane og bedre komfort for spillere.

Fordele:

Sikring af ens kvalitet samt et produkt, som FK tidligere principielt har besluttet at operere med ift. anlæg og drift af kunstgræsbaner.

Mulighed for at indkøbe materialet i grøn frem for sort-gummi, som sikrer en køligere bane og bedre komfort for spillere.

Ulemper:

Gummigranulatet vil være et blandingsprodukt af forskellige gummimaterialer – herunder af typen SBR-granulat.

Dette vil stride i mod tidligere principiel beslutning i FK om at operere med EPDM-granulat ift. anlæg og drift af kunstgræsbaner.

Behov for udvidelse af analyseprogrammet for drænvandsprøver fremover mhp. at kende til udvaskningen af de forskellige formodede stoffer i blandingsproduktet.

Der kan være påvirkning af miljø og sundhed. Dette vurderes dog umiddelbart som en lille risiko, jf. bl.a. redegørelserne for de miljø- og sundhedsmæssige vurderinger nedenfor.

Ulemper:

En fordyrelse af projektet på ca. 1,3 mio. kr. samlet set, inkl. bortskaffelse af gammelt granulat.

I forhold til bortskaffelsen af granulat, vil udgangspunktet være, at gummigranulatet vil blive genanvendt i andre produkter.

Forsinkelse af projektet i 4 uger.

Ulemper:

En fordyrelse af projektet på ca. 1,3 mio. kr. samlet set inkl. bortskaffelse af gammelt granulat.

I forhold til bortskaffelsen af granulat, vil udgangspunktet være, at gummigranulatet vil blive genanvendt i andre produkter.

Kun i det tilfælde at materialet er i meget ringe kvalitet, vil det i stedet blive brugt som booster til forbrænding af materialer, som ellers kræver meget energi. Dette vil i givet fald reducere CO₂-forbruget til behandlingen af disse materialer.

Forsinkelse af projektet i 4 uger.

Nedenfor en uddybning af de miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser. Resultatet af TI's analyser vil som sagt kunne angive, om blandingsmaterialet indeholder stoffer i niveauer over de tilladelige EU-grænseværdier.

Miljømæssig vurdering

Den kommende anlægsløsning i Frederiksberg Idrætspark sikrer, at drænvand fremover udledes til kloak og ikke har mulighed for at sive ned til grundvandet. Der foretages hvert år drænvandsanalyser. Indholdet af miljøfremmede stoffer i drænvandet ved udledning til offentlig kloak må ikke overstige nedenstående koncentrationer:

- NPE (nonylphenoethoxyler) 0 µg/l
- DEHP (di(2-ethylhexyl)phtalat) 7 µg/l (tilsigtet grænseværdi)
- Zink 3000 µg/l
- Klorid 1000 mg/l
- Nitrifikationshæmning ved 200 ml/l < 20 % (vejledende krav)

Drænvandsanalyserne fra Frederiksberg Idrætspark de sidste 5 år viser, at DEHP-niveauet og zink-niveauet alle steder alle årene har været et stykke under grænseværdierne. Der er en detektionsgrænse på 0,05 µg/l for antioxidant og -ozonanter (herunder NPE), så denne er i alle årene angivet på niveauet 0,05 µg/l uden variation.

Udfordringerne ift. ovennævnte stoffer omhandler dermed alene variationer i klorid-niveauet afledt af saltning af banerne i vintermånederne, hvilket fremadrettet løses ved ovenstående anlægsløsning.

Det skal hertil tilføjes, at pga. forventninger om, og herunder data for EPDM-gummigranulat er analyseprogrammet for drænvandsanalyserne blevet tilpasset og reduceret.

Med den aktuelle case vil der formentlig være behov for en udvidelse af det fremtidige analyseprogram.

Sundhedsmæssig vurdering

Miljøstyrelsen har i 2018 udsendt en rapport, som bygger på diverse undersøgelser til dato (2018) på området - herunder også de sundhedsmæssige vurderinger. Den sundhedsmæssige risikovurdering gennemført af ECHA (EU's kemikaliagentur) baseret på den tilgængelige information (2018). De hidtidige vurderinger af granulat til kunstgræsset har hovedsageligt fokuseret på granulat af udtjente bildæk (hovedsageligt SBR-granulat).

ECHA's hovedkonklusion er, at de ikke har fundet noget grundlag for at fraråde, at der dyrkes sport på kunstgræsbaner, der indeholder gummigranulat som fyldmateriale. Dette baseres på, at der er en meget lav risiko for eksponering for stoffer, som findes i granulatet (ECHA, 2017).

Ovenstående vurdering fra ECHA er baseret på viden (2018) om forekomsten af stoffer og deres koncentrationsniveauer i granulat lavet af genanvendt gummi. Hvis det gummigranulat, der anvendes på danske baner, herunder banen i Frederiksberg Idrætspark, i deres sammensætning minder om det typiske gummigranulat, der anvendes i EU, må det vurderes, at der er en meget lav sundhedsmæssig risiko forbundet med at spille på kunstgræsbanerne. Denne konklusion er baseret på indholdet af kemiske stoffer, som ECHA har identificeret ud fra eksisterende litteratur.

I forhold til sundhed er der mest fokus på de såkaldte PAH'ere (polycykliske, aromatiske kulbrinter), da disse alle er klassificerede som kræftfremkaldende og typisk ender op i granulatet produceret af neddelte bildæk. ECHA's vurdering er baseret på, at granulatet samlet set maksimalt indeholder 20 mg/kg af de 8 EU PAH'er.

Analyseresultaterne fra drænvandsprøverne fra Frederiksberg Idrætspark viser, at niveauet af PAH'erne i drænvandet er meget lavt og under grænseværdierne. Det skal dog hertil tilføjes, at med i forventningen om, at banerne var etableret udelukkende med EPDM-gummigranulat er analyseprogrammet for drænvandsanalyserne blevet tilpasset og reduceret. Således er ikke foretaget analyser, som viser niveauer for alle PAH'er.

Som anført ovenfor kan der imidlertid være tale om, at dele af den SBR-gummigranulat, som er identificeret i granulatet fra den gamle bane i Frederiksberg Idrætspark, ikke er produceret indenfor EU og efter EU's bestemmelser med dertilhørende skærpede krav ift. indhold af diverse stoffer. Dette vil resultatet af prøverne fra TI kunne give svar på.

Det juridiske spor

Det har ikke været muligt indenfor tidsfristen at foretage en vurdering af de juridiske handlemuligheder, og om tidligere leverandører kan stilles til ansvar. Ligeledes kendes endnu ikke konsekvensen for de øvrige kunstgræsbaner i kommunen. Der vil blive forelagt en særskilt statussag herom.

Samlet vurdering

By-, Kultur- og Miljøområdet vurderer, at det eksisterende gummigranulat genanvendes, hvis de igangsatte undersøgelser viser, at blandingsmaterialet ligger under EU's grænseværdier (scenarie 1) – dette set i lyset af de ovenfor beskrevne fordele og ulemper.

Hvis de igangsatte undersøgelser viser, at blandingsmaterialet ligger over EU's grænseværdier, er det forvaltningens vurdering, at der skal investere i nyt rent EPDM-gummigranulat.

Økonomi

Der er afsat 3,6 mio. kr. til udskiftning af kunstgræsbanerne i Frederiksberg Idrætspark i 2024.

Nedenfor den samlede økonomi forbundet med investering i nyt EPDM- granulat, som ikke kan håndteres indenfor projektets budget.	Scenarie 1: Genfyld af gummigranulat	Scenarie 2 og 3: Køb af ren EPDM- gummigranulat

65 tons ren EPDM-granulat	0 kr.	1.200 t. kr.
Bortskaffelse af granulat fra den gamle stadionbane, ca. 60 tons (ca. 1500 kr. pr. ton)	0 kr.	100 t. kr.
I alt	0	1.300 t.kr.

Forvaltningen bemyndiges til at investere i nyt rent EPDM-gummigranulat, hvis de igangsatte undersøgelser viser, at blandingsmaterialet ligger over EU's grænseværdier, idet merudgiften på ca. 1,3 mio. kr. i 2024 i givet fald finansieres af klubhus- og kunstgræsbaneprojekt på Nandrupsvvej på Vedligeholdelsesplanen i 2026 med modpost på den negative anlægspulje i 2024.

Hvis rådighedsbeløbet øges så meddeles anlægsbevilling på 1,3 mio. kr. finansieret af forøgelsen af rådighedsbeløbet på 1,3 mio. kr.

Der er samlet afsat 5,0 mio. kr. til Nandrupsvvej – heraf 2,0 mio. kr. til reparation af klubhuset og 3,0 mio. kr. til udskiftning af kunstgræsbanen. Kunstgræsbaneprojektet skal efter planen samtænkes med et skybrudsprojekt, hvilket nødvendiggør, at projektet gennemføres i 2026. Det vil derfor formentlig være det nedslidte klubhus, der ikke kan repareres som forudsat. Det samlede budget til Nandrupsvvejprojektet må efterses i forbindelse med Vedligeholdelsesplanen og budgetlægningen for Budget 2026.

Det bemærkes, at rådighedsbeløbet til Nandrupsvvejprojektet endnu ikke er overført fra Klima-, Plan- og Boligudvalget til Kultur- og Fritidsudvalget. Dette vil i givet fald håndteres teknisk i den opfølgende sag.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke

Behandling

Kultur- og Fritidsudvalget, Miljø- og Trafikudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen.